

יצחק מרדכי הכהן רובין

הר נוף עיה"ק ירושלים תובב"א

בס"ד ערב ראש חדש ניסן תש"פ
לכו ונשובה אל ה' כי הוא טרף וירפאנו וכו' יקמנו ונחיה לפניו

כה תאמר לבית יעקב ותגד לבני ישראל !!

הידורי פסח השתא

כל שינוי ויציאה מסדר החיים הרגיל מביא עמו קשיים, ובנוהג שבעולם שלכל אחד יש תכונות וכלים משלו שעמם ואתם הוא צריך לנתב לעצמו את אורחותיו ונתיבותיו, והם לו לעזר לגבור על קשיים שקמים וניצבים לו בדרכו במשך חייו.

לא כן בשעה קשה זו כאשר מחוץ תשכל חרב ומחדרים אימה, וכולם ספונים טמונים בבתיהם אין יוצא ואין בא, ונשתנו סדרי עולם, ומציאות כזו אינה מוכרת לאף אחד לא מן העבר ולא מן ההווה, מצב בו איש ואשתו אבות ובנים כולם נקבצו ובאו למקום אחד שעות וימים בלי הפסק, בתי הכנסת ובתי המדרש סגורים מבלי יושב, וכל יום גזרתו חמורה משלפניו, והרבה מהמשפחות תלויות ועומדות, היכן יסבו בליל הסדר מי בכה ומי בכה.

מטבע הדברים שכאשר אנשים נמצאים במצבים שאינם מורגלים בהם, יתכנו אצלם שינויים בדפוסי ההנהגה והתנהגות, וגם אנשים שמטבעם נחשבים רגועים ושלוים לא הרי הזמן והתקופה הזו כהרי שאר ימות השנה, גם לרבות שהפחד והדאגה גורמים להרבה מהאנשים להיות קצרי סבלנות, וכל שאר מיני השפעות שונות ומשונות, ובפרט לצעירי הצאן.

תקופה זו שבעזרת ה' אנו מתפללים שתחלוף במהרה, זוקקת תשומת לב יתירה, לבל ינזקו ממנה ח"ו הן מפגעי הגוף והן מפגעי הנפש, ועל כולנה לבל ידח ממנו נדח ליפול במהמורות בל יקומו בפגעי הטכנולוגיה שכל באיה לא ישובון ר"ל.

הכנות והידורים לפסח – נהגו הנשים להכין ולנקות את הבתים היטב והן מקפידות גם על דברים שאין בהם צורך מן הדין, אמנם כבר כתב השו"ע סי' תמ"ב ס"ו נהגו הנשים לגרר את הכתלים והכסאות שנגע בהם חמץ ויש להם על מה שיסמוכו, וכתבו הפוסקים שאין ללעוג על מנהג זה ולומר שהוא מנהג שטות וחומרא יתרה, כיון שישראל קדושים ונהגו להחמיר אפילו במשהו חמץ.

אמנם כידוע, בכל התורה כולה ישנם סדרי עדיפויות ופעמים רבות ישנן הלכות של דחייה, הוי אומר הלכה חמורה יותר דוחה דין קל וכל שכן מנהג. והנה אף שנשות ישראל צדקניות הן ומקפידות על קלה כבחמורה, ובפרט בניקוי והכנות הבית לפסח. אבל כידוע שהרבה מאוד מהדברים הנעשים בסידור הארונות וניקוי החדרים הם אינם דברים הנצרכים מן הדין כלל וכלל. וכבר אמר הגרי"ש אלישיב זצ"ל בצעירותו כאשר הרבנית ע"ה ילדה בסמיכות לפסח, שהשנה יהיה אצלם "פסח הלכתי" דהיינו בלי חומרות יתירות, אלא ינקו אך ורק את המקומות שמכניסים בהם חמץ, ולא את המקומות שאין יד אדם מגעת אליהם, וכל שכן שלא יעסקו בסידור הארונות ושאר צרכי הבית.

אין ספק שבשנה זו, יכולות משפחות רבות לעשות "פסח הלכתי" ולא להגרר ללחצים גדולים ועבודות מתישות שאינן נצרכות מן הדין, שבלי ספק עלולות להוסיף משקל כבד למתחים ולקשיים שנמצאים בלאו הכי בעת הזו בהרבה מן הבתים. [וכמובן שהדברים משתנים מבית לבית, דבודאי ישנן משפחות שהשהייה המשותפת גורמת למצב שאיש לרעהו יאמר חזק, וכולם נרתמים כאיש אחד בלב אחד לעזור בהכנות, אבל כידוע דנהרא נהרא ופשטיה].

חכמות נשים בנתה ביתה – פתח בלשון רבים וסיים בלשון יחיד, יש לנשות ישראל תפקידים רבים וחכמות שונות, ובפרט בדור האחרון שרובן ככולן של הנשים הן המחזיקות את פרנסת הבית ביגיעה רבה ובמסירות עילאית ובכוחות אין קץ, ובדין שיקבלו הערכה ושכר על כל פועלן, ובפרט לעת הזאת אשר רבות מן הנשים נאלצות לעבוד מתוך הבית, דבר שגורם לקושי כפול ומכופל.

הידורי פסח השתא – אין העת הזאת כשאר העיתים, העת הזו היא "עת חרום", על כל המשתמע מכך, אם בכל שנה ושנה הימים הבאים היו מיועדים מבוקר ועד ערב לניקוי וסדור הבית, השנה עיקר תפקידן של נשות ישראל הוא להיות "אמהות לילדיהן ונשים לבעליהן". ושוב באות הנשים ונוטלות את התפקיד המרכזי, וכידוע שכוחן של הנשים נמדד בעתות קושי ולחץ, כך היה בזמן שעבוד מצרים וכך היה במשך הדורות.

אין ספק שכל אב ואם צריכים לחשוב ולחשב את צרכי הבית וצרכי הילדים, בנים ובנות נערים ונערות, ולכל בית יש דרכי התנהגות משלו, אך הצד השווה בכל הבתים שכעת **כל בני המשפחה** צריכים תשומת לב יתירה, ודרושות מחשבות מקוריות של ההורים איך לשמר את שלווה הנפש והשמחה בתוך נפשו של כל אחד ואחד פנימה, הוי אומר שההידור השנה אינו **בנקיון ביתה, אלא בבנין ביתה**.

פחד ודאגה - אין לנו לפסוח על הרגשות של פחד ודאגה העלולים להיות אצל הרבים אנשים נשים וטף, וכפי שכתב האברבנאל [פרשת וישלח] **"הנה הפחד בעת צרה הוא דבר טבעי לאדם** מחמת חומריותו, אלא שבכח לסלקו בכח בטחוננו". הפחד בכוחו להחליש את הגוף ולא רק את הנפש.

בטחון – והעצה לזה אינה במושכלות, וכדברי רבי ירוחם "כשמדברים לפני רבים בענין הבטחון יש לעורר בדברים פשוטים אל החוש ולא בדברי חכמה עמוקים", וכתב החזו"א "בכל פגע הריני מורגל להחזיק את האמונה, כי לא נעשה דבר בעולם במקרה, רק על פי השגחתו ית', והריני מתאמץ בתפילה להעביר את הגזירה [קוב"א ח"ב סי' קל"ב].
ומעשה בזבוב טורדני שהתעופף בחזרו של החזו"א וזמזם זמזום ממושך, עד שנה על מצחו, ואמר אלמלי היו אוזננו קשובות היינו בודאי שומעים כאשר זמזם הזבוב איך הוא אומר **"למצחו של החזון איש אני צריך"**. וכבר אמר החזון איש למי שהתיירא לטוס במטוס [בזמנים הראשונים שמטוסים נפלו] **"אנשים נופלים ולא מטוסים"**.

הוי אומר שיד עליונה מכוונת את כל מהלכי הבריאה, ואין הפחד מועיל מאומה, מה זאת עשה ה' לנו ומה ה' אלוקינו שואל מעמנו בעת הזו, **שפרו מעשיכם וברית לא תופר**, תשובה תפילה וצדקה, ותלמוד תורה כנגד כולם.

אמונה - הן אמת נכון הדבר שזו הזדמנות להחדיר אמונה אצל צעירי הצאן, אותם שנולדו לעולם משוכלל מלא כל טוב, וללמדם שיש בורא ומנהיג לעולם, וכל ההרגשה של "כוחי ועוצם ידי" הופכת להיות נטולת תוכן, כאשר רואים בחוש שאין לחכמת הרפואה וחכמת המדע שום תרופה ומענה לחולי ה"קורונה", וכל אחד מבין שאין לנו להשען אלא על אבינו שבשמים.

בן אדם לחברו - זו גם הזדמנות לחדד את הידיעה ולהראות במוחש לילדינו היקרים שיחי' שישנם עוד אנשים בבריאה וחובה להיזהר לא להיות מזיק את האחרים, וכפי אשר תחזינה עינינו שעל ידי ששומרים על כללי ההרחקה ממעטים את חשש הסכנה.

תלמוד תורה כנגד כולם - נוצרה גם הזדמנות לחנך שמצוות תלמוד תורה, נוהגת בכל מקום ובכל זמן, ולא רק בבית המדרש, וכדאיתא בגמ' ברכות דף ו' ע"א ומנין שאפילו אחד שיושב ועוסק בתורה ששכינה עמו, שנאמר "בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתך".

אמנם דעת לנבון נקל שילדינו היקרים שיחי' לא יכולים להיות ספונים וטמונים חדש ימים בבתים, ולשמוע כל היום דרשות בענייני אמונה ובטחון, וללמוד תורה בלי הפסק [דבר שגם רובם ככולם של האבות אינם מסוגלים לו], ולכן חשיבות יתירה נודעת לטכס עצה, **ותשועה ברוב יועץ**, איך לגרום, הן לבנים והן לבנות, תעסוקה חיובית שתשמש כחלופה מועטת למה שהם רגילים בזמנים כתיקונם.

ואשר על כן בתקופת חרום זו על ההורים להיות קשובים ביתר שאת לצרכי הילדים שיחי' ולתת להם תשומת לב יתירה, לנסוך בהם רוגע ושלווה השקט ובטח, וגם מי שבכל ימות השנה עסוק בלימודו ובענייניו, חובתו בשעה זו לשנות מהרגליו, והנה אחד ממ"ח דברים שהתורה נקנית בהם הוא "מיעוט שיחה", ועיין בספר "ארחות יושר" להגר"ח קניבסקי שליט"א, ערך "ביטול תורה" מה שהביא בשם הגר"א [וכתב שכן הוא בתפא"י וכע"ז ברמב"ם בשמונה פרקים פ"ה] דפירושו אינו כמו שרגילים להבין שכדי לקנות את קנייני התורה צריכים להימנע לגמרי משיחה ולא להוציא אף דיבור בטלה מפיו, אלא הכוונה להיפך בחיוב היינו **לחייב מיעוט שיחה, שאם ילמוד אדם הרבה בלי הפסק דעתו תתבלבל עליו**, ועל כן כדי לאוקמי גירסא צריך הוא מזמן לזמן לשיחה קלה עכ"ד.

ובפרט בשעה קשה זו, חובת האב והאם היא להרבות בתשומת לב ובשיחה ובהקשבה, וגם משחק עם הילדים בכלל זה, וכבר אמר החכם מכל אדם "דאגה בלב איש ישחנה ודבר טוב ישמחנה" [משלי, י"ב, כ"ה], וביאר הגר"א שכאשר אדם בדאגה, **הדאגה משפילה את הלב מאוד**, אך מי שבא ומדבר אליו דברים טובים ישמחו הדברים את הלב. וזהו לא רק בבחינת "הידור" אלא חובה גמורה, והיא היא בכלל קיום התורה.

וכשם שבזכות נשים צדקניות זכינו שנגאלו אבותינו ממצרים, נזכה גם עתה על ידן, לישועת ה' כהרף עין ויסיר ה' חרון אפו, ונזכה לאכול מן הזבחים ומן הפסחים במהרה דיין.

ביקרא דאורייתא